

Újra költ a világ legidősebb madara

Távoli tájakon

60 ÉV FŐLÖTT az emberek zömének a gyereknevelési gondok már csak távoli emlékek és a legtöbben már a nyugdíjba vonulást tervezik. Wisdom, a Midway-atollon élő Laysan-albatrosz azonban másképp vélekedik és még 66 évesen is az utódneveléssel van elfoglalva. 2016 decemberében ugyanis ismét tojást rakott és így a becslések szerint a negyvenegyedik fiókáját igyekszik majd felnevelni.

Lassan járj, tovább érsz!

Mint általában a nagyobb méretű madarak, úgy a Laysan-albatroszok (*Phoebastria immutabilis*) is tovább élnek, mint a kisebb fajok egyedei. Az apróbb szárnyasokkal ellentétben, az életmódjukra sem éppen a kapkodás a jellemző. Már a tojásban hosszabb időt töltenek, mint a legtöbb madár, hiszen két hónapnál is tovább tart, mire kikelnek. Ezt követően pedig a fiókáknak még legalább öt hónapra van szükségük, hogy elérjék

a repülőképes kort. Amint kirepültek, évekig nem térnek vissza a szárazföldre, csak amikor nagyjából 5 évesen elérték az ivarérett kort. Az is előfordul azonban, hogy csak 7-8 évesen

Párjának érkezését várja a felnőtt albatrosz

kezdenek költetni, a bonyolult násztáncuk elsajátítása és az életreszóló párjuk megtalálása ugyanis évekbe is telhet. Ugyanilyen körülmények között választanak partnert abban az eset-

Az albatrosztánc jellegzetes eleme az "égl hívás"
Lent: Fialat albatroszok a párválasztást gyakorolják

ben is, ha a hímekből hiány van és a tojók egymással kényszerülnek párba állni. Erről az érdekes viselkedésről bővebben is volt szó a Madártávlat 2014-es nyári számában.

Ahol az albatroszok táncolnak

A Laysan-albatroszok a Csendes-óceán északi részén táplálkoznak. Élelemszerző útjaikon akár Alaszkáig is elrepülnek, de nyugaton elérhetik Japánt, míg keleten Észak-Amerika partvidékét is. Az év nagy részét a nyílt óceán fölött repülve töltik, csak az utódnevelés idején szállnak le a Hawaii-szigetláncra található költőhelyeikre. Legnagyobb állományaik a lakatlan Északnyugati Hawaii-szigeteken, főként a Midway-atollon és a Laysan-szigeten találhatóak, ahol több száz ezres telepekben fészkelnek. A szárazföldön igencsak esetenként mozognak, az összetett udvarlási mozdulataikat viszont figyelemreméltó eleganciával végzik. Miután novemberben a párok egymásrataláltak és a násztáncukkal megerősítették az összetartozásukat, a tojók egyetlen tojást raknak. Igazi fészket nem építenek, többnyire csak egy kisebb mélyedést alakítanak ki a pusztá talajon és egy kis földet, valamint száraz növényeket kotornak a tojás köré, hogy el ne guruljon. A költést felváltva végzik, mindig a hím kezdi, hogy a tojó táplálkozni indulhasson az energiaigényes tojásrakást követően, majd egy-két hét elteltével cserélnek és ez így megy, amíg ki nem kel a fióka.

Kikelését követően az új jövevény őrzése is váltott műszakban történik, miközben az egyik szülő szolgálatban van, a másik táplálékszerző útra megy. Néhány héttel később azonban, amikor már elég nagyra nőtt a fióka, mindkét gondozója elrepül és már csak az etetés

a fióka szájába juttat. Ahogyan fejlődik a kis madár, úgy a szülők egyre hosszabb táplálékszerző utakra kényszerülnek, míg nem öt hónapnyi kitaró munka végére a fióka eléri a felnőttkori méretét. A kicsi felnevelése a pár mindkét tagjától rendkívüli erőfeszítést igényel, így nem csoda, hogy a hosszú párválasztási időszak alatt a madarak igyekeznek megbizonyosodni a választottjuk elkötelezettségéről. Ha pedig megtalálták a megfelelő párt, akkor évekig, sőt akár egy egész életen át ragaszkodnak hozzá és csak a párjuk elpusztulása, esetleg néhány sikertelen költési kísérlet után keresnek maguknak új partnert. Ha a sikeres költés végére a fióka eléggé megerősödött, hogy szárnyra keljen, éveket tölt a tenger fölött, amíg nagyjából 5 évesen késztesztést nem érez a párbaállásra.

Wisdom története

Az albatroszok fejlődési ütemének ismeretében lehet megbecsülni Wisdom korát is. Az Amerikai

idejére térnek vissza. Ilyenkor a kis madár napokig egyedül van, az ilyen távoli szigeteken azonban nincsenek ragadozók, amiktől tartania kellene. Az etetés néhány naponta történik főleg magas tápértékű gyomorolaj, valamint félig megemésztett puhatestűek és apróbb halak felöklendezésével, amit a szülő madár közvetlenül

Kormányzat madárgyűrűző programjának keretében ugyanis Chandler Robbins biológus 1956-ban gyűrűzte meg a madarat. Mivel abban az évben már költött, ezért feltételezte, hogy akkor már legalább 5 éves volt. Az albatroszt aztán 2002-ben látta újra, amikor kicserélte a gyűrűjét. Csak hazatérése után, az adatok ellenőr-

zésekora vette észre, hogy ezt a madarat először 46 évvel korábban gyűrűzte meg és így már legalább 51 éves. Korábban úgy gondolták, hogy a Laysan-albatroszok legfeljebb 40 évig élhetnek, ezért már akkor szenzációnak számított a hír. 2006-ban aztán újra kicserélték a gyűrűjét, ezúttal egy piros színű Z333-as jelzésű gyűrűt kapott, hogy már a távolból felismerhető legyen a különleges példány. A nevét is ekkor kapta. Arra gondolva, hogy egy ilyen idős madár a nevében is tiszteletet érdemel, Wisdom (Bölcsesség) névre keresztelték.

Albatrosz-szülő frissen kikelt fiókáját őrzi

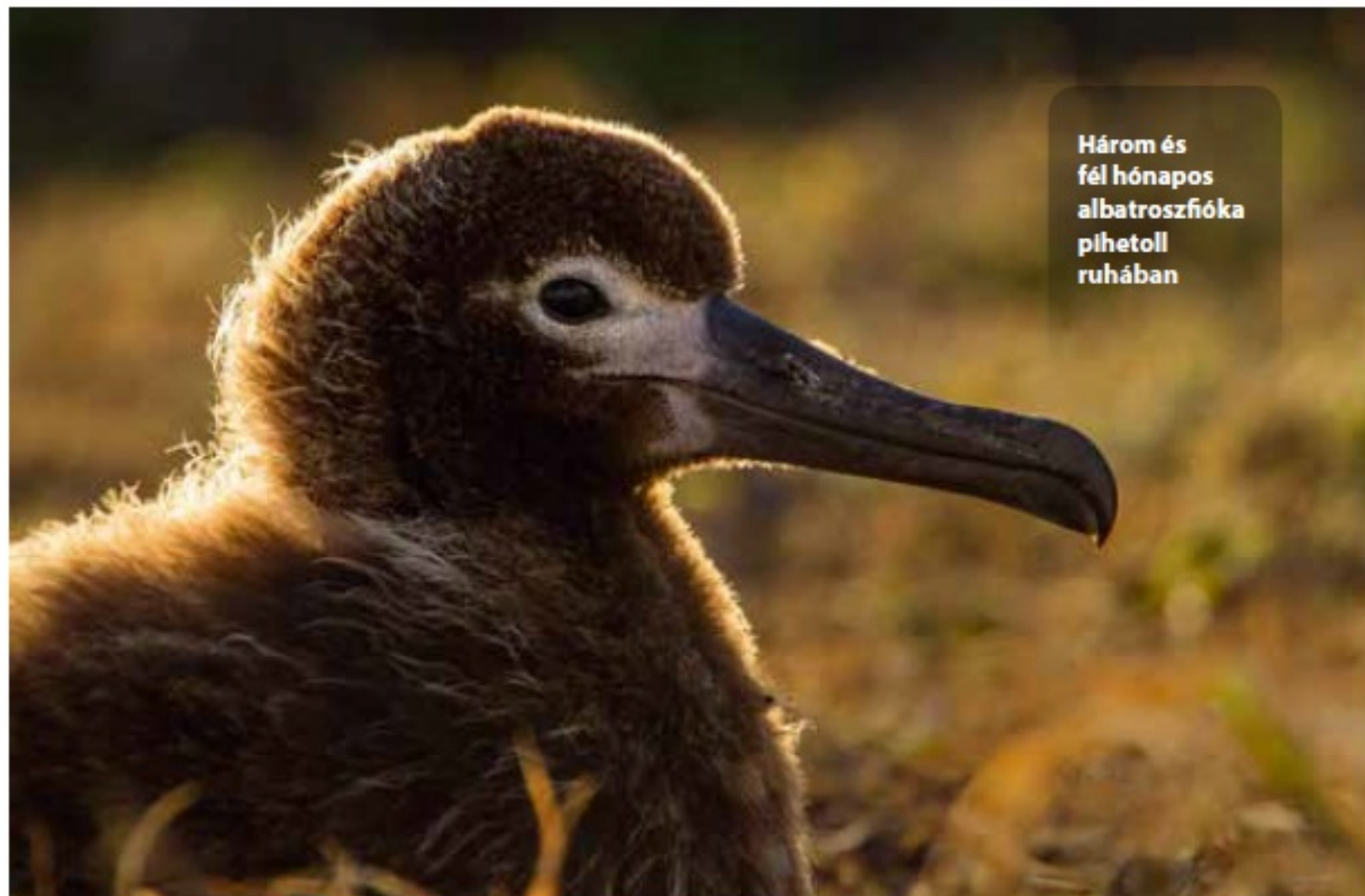

Az etetés során a szülőmadár közvetlenül a kicsi csőrébe juttatja a táplálékot

fárasztó. Wisdom és Akeakamai azonban minden évben költenek, és csak 2014-ben voltak sikertelenek, amikor még kikelés előtt eltűnt a tojásuk. Nyugodtan kijelenthetjük, hogy Wisdom bölcsen választott párt. A nevére azonban nem csak a párválasztásával szolgált rá. Wisdom ugyanis az évek során megtanulta, hogyan kerülje el a rá leselkedő veszélyeket, legyen ez ember okozta fenyegettség, vagy természetes veszedelem. Mr. Robbins, aki 98 évesen a kedvenc madarához hasonlóan még mindig aktív, egy interjúban arról mesélt, hogy amikor először gyűrűzte meg a madarat, akkor Wisdom az annak idején még katonai támaszpontként működő atoll egy olyan részén fészkel, ahol ugyan védve volt a cunamiktól,

Tapasztalat, bölcsesség, hosszú élet

Wisdom a legalább 66 éves korával nem csak a Laysan-albatroszok között számít rekordernek, hanem ő egyben a legidősebb ismert vadon élő madár is. A párja Akeakamai, ami hawaii nyelven azt jelenti Bölcségszerető. Ő egy piros színű G000-ás gyűrűt visel, a kora viszont ismeretlen. Annyi biztos, hogy Wisdomnak korábban volt már párja, aki feltételezhetően elpusztult. Akeakamai jó apának számít, hiszen 2006 óta 9 fiókát neveltek fel Wisdommal, ami azért is jelentős teljesítmény, mert a Laysan-albatroszok gyakran kihagynak egy évet a sikeres költés után, hiszen a tojásrakás és a hét hónapig tartó gondozás rendkívül

Három és fél hónapos albatroszfióka pihet a ruhában

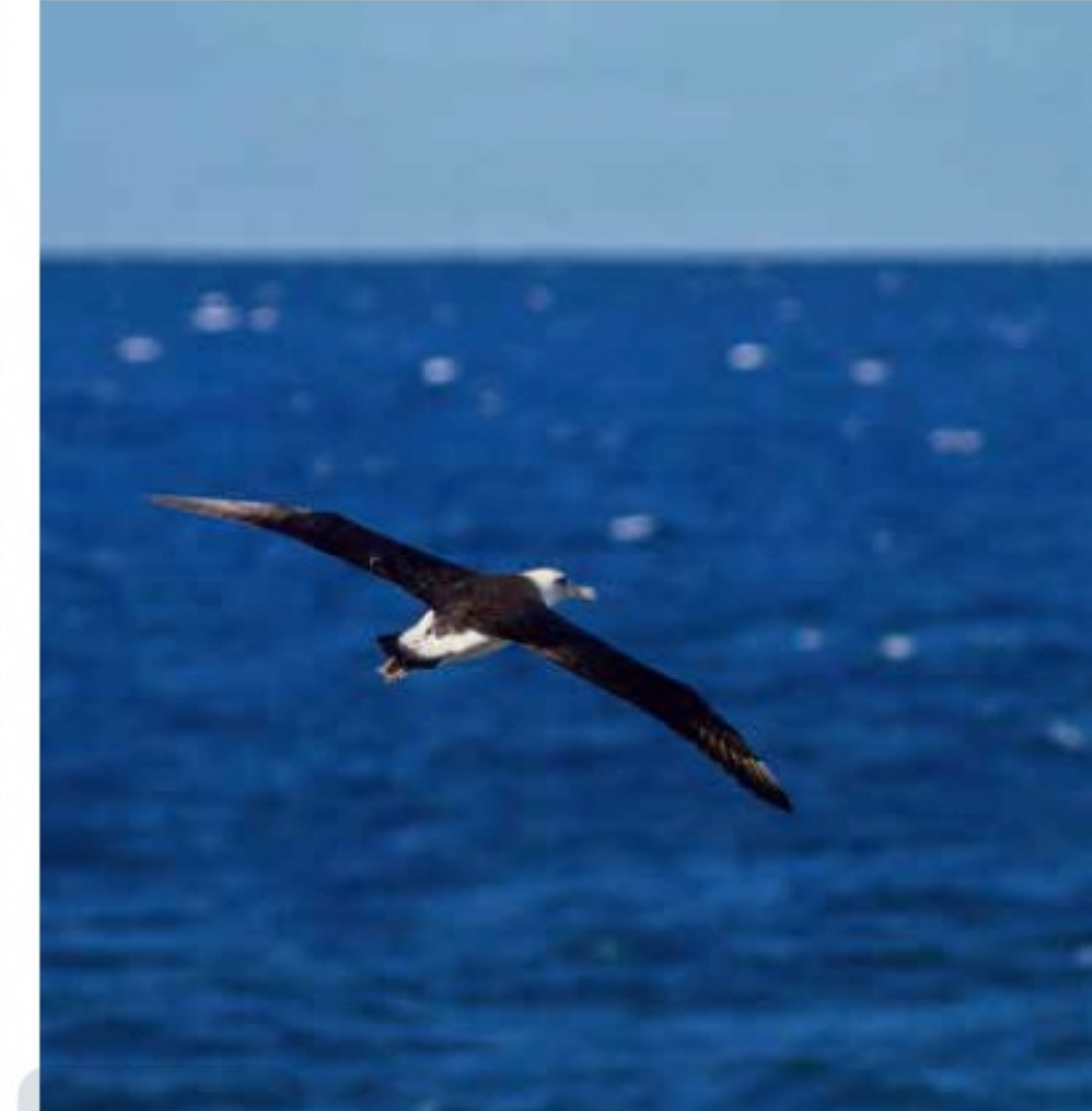

A fióka öt hónapnyi növekedés után a végéhez közeleg

galomtól is, de a magas fekvése miatt továbbra is védve van a cunamiktól. Ennek köszönhetően Wisdom és a fiókája túlélte a 2011-es japán földrengés miatt kialakult szökőárt is, amely miatt több mint százezer tengeri madár pusztult el. A Midway-atollon ma már szerencsére nincs állandó emberi jelenlét. A szigeteken éveken keresztül Nemzeti Vadrezervátumot létesítettek, ami része a bolygó egyik legnagyobb védett területének a Papahānaumokuākea Tengeri Nemzeti Emlékparknak. A globális klímaváltozás következtében bekö-

ám sok elektromos vezeték húzódott a közelben, és a teherautó-forgalom is csak egy "szárnynyújtásnyira" haladt. Ezek pedig sok albatrosznak okoztak súlyos sérüléseket. Wisdom azonban annak elle-

nére, hogy az albatroszok általában hűségeen ragaszkodnak a költőhelyükhöz, többszáz méterrel arrébb költözött, mire a biológus 2002-ben újra látta őt. Az új fészkelőhelye távol került a vezetékektől és a for-

Az albatroszok életük nagy részét az óceán felett repülve töltik. Balra: Minden nap újabb tapasztalattal szolgál a hosszú élethez

vetkező tengerszint-emelkedés, az óceánokon úszó szemétszigetek, valamint a halászat azonban továbbra is veszélyeztetik a Laysan-albatroszok populációját, ezért a faj fennmaradásához nagy szükség van Wisdom és a többi idős albatrosz évtizedes bölcsességére is, emellett elengedhetetlenül szükséges a emberek tudatos természetvédelmi tevékenysége is.

Ruff Gábor

Lapunk nyomdába küldése előtt kaptuk az örömteli hírt, hogy Wisdom decemberben lerakott tojásából februárban sikerrel kikelt a kis albatrosz, így Wisdom – a becslések szerint – már negyvenedik fiókáját kezdi felnevelni. Sok sikert hozzá!